

ОТ МАСТИЛО КЪМ ПОЕЗИЯ. УАН СИДЖЪ И ПАВИЛИОНЪТ НА ОРХИДЕИТЕ

Лъчезара Пръвчева

138. СУЗИЕ „Проф. Васил Златарски“, София, България

FROM INK TO POETRY. WANG XIZHI AND THE ORCHID PAVILION GATHERING

Latchezara Pravtcheva¹

138 High School for Western and Eastern Languages

Abstract: Considered the creator of calligraphy, Wang Xizhi is also one of the most famous poets of China. He is the author of one of the fabulous literary works – “Preface to the Poems Collected from the Orchid Pavilion”. During the Shangsi Festival, he gathered famous poets at the Orchid Pavilion near Shaoxing to create poetry and enjoy the environment. They created 37 poems, and the “saint of calligraphy” – Wang Xizhi, wrote the prologue to the poems, which is still considered one of the masterpieces of Chinese calligraphy. The work made such a strong impression that Emperor Taizong wanted to be buried with it in the Zhaolin Mausoleum. The work “Preface to the Poems Collected from the Orchid Pavilion” is an embodiment of the connection between literature and calligraphy.

Keywords: Wang Xizhi; Preface to the Poems Collected from the Orchid Pavilion; Lantingji xu; calligraphy; poetry

Човекът е една пращинка в този (вероятно) безкраен свят, в който се преплитат различни енергии. И въпреки своята маломерност, именно той може да пресъздава и развива вселената, да я обогатява със своите открития. Макар че всички се възхищаваме на техническите изобретения от древността в областта на астрономията, медицината и металургията, развитието и усъвършенстването на литературата също не бива да бъде

¹ *Latchezara Pravtcheva is a Chinese language teacher at 138th School for Western and Eastern Languages, Sofia. She graduated with a Bachelor’s degree in Chinese Philology at Sofia University and has graduated and received her Master’s degree in Translation studies with Chinese at the University of Veliko Tarnovo. She is currently working on her PhD in Chinese literature at the University of Veliko Tarnovo. E-mail: la4ezara1@gmail.com*

оставяно на заден план. В нея на силна светлина блясва потенциалът на твореца, начинът му на изразяване и личният му поглед към света. Литературата притежава способността да въздейства върху чувствата и да предизвиква размисъл върху разнообразни теми; играе ключова роля в културния, социалния и естетическия контекст на обществото.

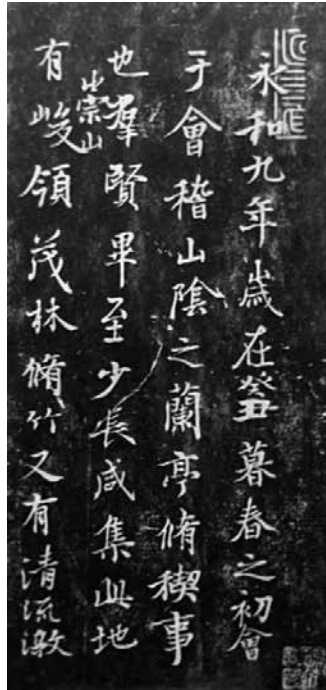
В китайската цивилизация до известна степен са размити границите между литературата, културата и историята. В тази логическа връзка поезията и калиграфията също се намират в тесен контакт помежду си, тъй като двете изкуства са част от по-широка система за възприемане на красотата. Йероглифите са не само средство за комуникация, но разкриват и един магичен, необятен (интимен) свят. Калиграфията, от своя страна, се стреми към хармония и естетика във визуалния елемент на писмото, като по този начин се създават красиви и изразителни форми на знаците.

Миналото е вплетено в контекста на съвременното и това особено силно е залегнало в китайската традиция. Смятаният за създател на калиграфското изкуство Уан Сиджъ² е и един от най-известните поети в Поднебесната. Роден е в аристократично семейство във време на сериозна политическа нестабилност. Когато династия Западна Дзин се разпада, семейството му бяга на юг, където започва управлението на династия Източна Дзин. Родителите му умират млади, а самият той се жени, когато е едва на 16-годишна възраст. Един от роднините му, Уан Дун, повежда въстание срещу Източна Дзин, ала бива убит, а Уан Сиджъ става свидетел на смъртта. В резултат той избягва политиката и само по задължение поема титлата „Десен генерал“. Желанието му е да бъде преместен в провинциална територия в планината Куайдзи, където може да се отдаде на семейството и творчеството си. На 42 години се отказва официално от държавната служба и се установява в Куайдзи и Павилиона на орхидеите.

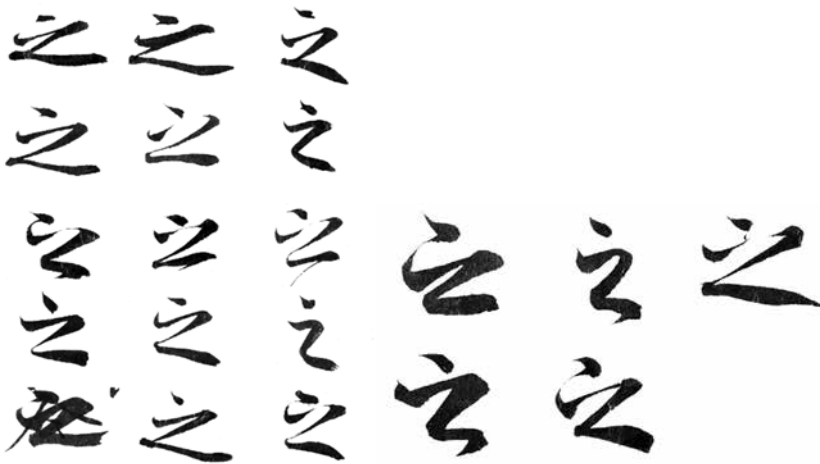
Уан Сиджъ е съставител на една от най-известните литературни творби в Китай – „Пролог към поемите, съчинени в Павилиона на орхидеите“. По време на Фестивала на пролетното пречистване известни поети се събрали в Павилиона на орхидеите край Шаосин, за да творят и да се забавляват. Те решили да проведат надпиване и сътворили 37 поеми, а в състояние на алкохолно опиянение „светецът на калиграфията“ – Уан Сиджъ, написал пролога към поемите, който и до днес се смята за образец на китайската калиграфия. Произведението е в стил *синшу*. Състои се от 324 знака в 28 колони и е безпрецедентен шедьовър в калиграфското из-

² Уан Сиджъ 王羲之 (303–361), китайски политик и писател от династия Дзин (266–420 г.), известен с майсторството си в китайската калиграфия.

куство. Йероглифът 之³ е написан 20 пъти, но никога не и по един и същи начин.

Източник: Sohu.com

Източник: Уикипедия

³ 之 zhī е един от най-използваните йероглифи в старокитайския, използва се предимно като частица, изразяваща притежание (съвр. 的 de).

Какво всъщност е толкова специално в произведението? Ще започнем с разглеждане на запазения текст:

永和九年，岁在癸丑，暮春之初，会于会稽山阴之兰亭，修禊事也。群贤毕至，少长咸集。此地有崇山峻岭，茂林修竹，又有清流激湍，映带左右。引以为流觴曲水，列坐其次。虽无丝竹管弦之盛，一觴一咏，亦足以畅叙幽情。

是日也，天朗气清，惠风和畅。仰观宇宙之大，俯察品类之盛，所以游目骋怀，足以极视听之娱，信可乐也。

夫人之相与，俯仰一世。或取诸怀抱，悟言一室之内；或因寄所托，放浪形骸之外。虽趣舍万殊，静躁不同，当其欣于所遇，暂得于己，快（快）然自足，（曾）不知老之将至。及其所之既倦，情随事迁，感慨系之矣。向之所欣，俯仰之间，已为陈迹，犹不能不以之兴怀。况修短随化，终期于尽。古人云：“死生亦大矣！”“岂不痛哉！”

每览昔人兴感之由，若合一契，未尝不临文嗟悼，不能喻之于怀。固知一死生为虚诞，齐彭殤为妄作。后之视今，亦犹今之视昔，悲夫！故列叙时人，录其所述。虽世殊事异，所以兴怀，其致一也。后之览者，亦将有感于斯文。

Превод: В деветата година на управление на Юнхъ⁴, през третия лунен месец, се събрахме в Лантин, град Шаосин, пров. Джъдзян⁵, за да извършим ритуала по пречистване. Всички литератори – млади и стари, се събрахме тук. На това място, Лантин, има високи върхове, тучни гори и стройни бамбуци. Бистър бързо течащ поток отразява във водите си природата. Седнахме покрай него и пускахме чаши с вино по водата. Въпреки мимолетното присъствие на музика, пиенето на вино и съчиняването на стихове бяха достатъчни, за да споделим чувствата си.

Денят бе слънчев, въздухът – свеж, лек бриз появяваше. Поглеждам нагоре към необятната вселена, поглеждам надолу към безбройните творби [на поезията]. Когато очите блуждаят, мислите също се скитат. Това е чистата наслада за всички наши сетива.

Отношенията между хората ще бъдат запазени за цял живот. Общувайки помежду си, времето минава бързо. Някои ще споделят стремежите си в залата, други могат да се отдадат на различни интереси и занимания. Възможностите са много, характерите ни – различни. Наслаждаваме се на моментите удоволствия, ала едва ли осъзнаваме колко бързо ще остареем. Когато се изморим от желанията си и обстоятел-

⁴ Император Юнхъ 永和皇帝 (букв. „вечната хармония“), с посмъртно име Му (穆皇帝, букв. „тържествен“), управлява династия Източна Дзин (东晋, 345 – 356).

⁵ Град Шаосин, провинция Джъдзян 兰亭, 浙江省绍兴市

ствата се променят, ще настъпни скръб. Това, което преди ни е радвало, ще остане в миналото и ще тъжим. Независимо дали животът е дълъг, или кратък, винаги достига своя край. Както хората от древността са казали: „Раждането и смъртта са двете най-значими събития“. Колко мъчително!

Четейки творбите от миналото, успявам да разпозная същата меланхолия и у предците ни. Мога само да оплаквам думите им, без да имам способността да изразя чувствата си. Абсурдно е да приравняваме живота към смъртта, както и дълголетие то към мимолетността. Бъдещите поколения ще ни гледат по същия начин, по който ние гледаме към нашите предци. Колко тъжно! Затова записах имената на хората, които присъстваха днес, както и техните творби. Въпреки че времето и обстоятелствата ще бъдат различни, изразените чувства ще останат непроменени. Бъдещите читатели ще съпреживеят същото, когато прочетат тези произведения.

С този предговор започва стихосбирката „Стихове, съчинени в Павилиона на орхидеите“, или *Лантиндзи сю* (兰亭序). Въпреки че текстът е кратък, литературната му стойност е изключително висока. Съчетавайки красотата на литературния език с изкуството на изящното писване, Уан Сиджъ ни дава възможност да обърнем внимание на красотата на думите. Доказва, че калиграфията е важен инструмент за предаване на емоции и изразяване на идеи под властта на четката и мастилото.

В текста е отразено не само удоволствието от събирането на интелигентни и бележити хора на едно място, но също са споделени ценни мисли относно преходността на живота. Палитрата от емоции и размишления се превръща в предговор към сборника от стихове, съставени от неговите гости в този паметен ден.

Увековечаването на *Лантиндзи сю* (兰亭集序) като изключителна творба

Император Тайдзун (唐太宗 (598 – 649) от династия Тан е смятал *Лантиндзи сю* за изключително ценно калиграфско произведение. Пълният текст на произведението е записан за първи път в биографията на Уан Сиджъ в частта „Биографии“ на „История на династия Дзин“ по поръчка на императорския двор на династия Тан.

Според легендата император Тайдзун бил толкова обсебен от калиграфските способности на Уан Сиджъ, че наредил да се намери оригиналът на *Лантиндзи сю*, който бил в тайна до седмото поколение на рода

Уан, когато творбата достигнала до будисткия монах Джъ Юн в Храма на Вечното щастие. Но тъй като той нямал наследници, помолил своя ученик Биенцай да се погрижи. Когато императорът разбрал за това, изпращал свои поданици цели три пъти, но Биенцай винаги твърдял, че оригиналът е загубен. Накрая изпратил цензорът Сяо И, който се пременил като ски-тащ учен, спечелил доверието на Биенцай и така се сдобил с *Лантиндзи сю*. Владетелят наредил на служители да издялат в каменни плочи произведението, за да се помни и предаде на бъдещите поколения, и дори искал да бъде погребан с творбата в мавзолея Джаолин.

Сагата по изземването на *Лантиндзи сю* от Тайдзун прави толкова силно впечатление, че става обект на пиеси, романи и картини, като например държавните служители и художници Ян Либън и Дзюжан, чиито произведения и до днес се намират в Националния дворецов музей в Тайпе.

В Стара история на дин. Тан за Тайдзун е обяснено следното: *Императорът омиротворява света с военната си мощ. Борейки се с ветровете и безстрашните дъждове, нямаше много време за поезия и калиграфия. Сега, когато успя да наследи трона, потърси лоялни и добродетелни хора и в свободното си време обръщаше внимание на литературата и историята.*

По този начин Тайдзун се опитва да промени образа си от жесток воин към носител на мира. *Лантиндзи сю* е идеалното средство за предаване на подобна политическа визия. Той заповядва на свои поданици да издялат произведението върху каменни плочи, които да разпространят сред благородниците, възлага да се състави каталог на 266 калиграфски произведения на Уан Сиджъ, озаглавен „Картини на Десния генерал“, включително и *Лантиндзи сю*. Подобно на първия китайски император – Циншъхуанди, който насърчава унификацията на писмеността, Тайдзун прави опит да използва силата на словото и красотата на калиграфията като символ на национално обединение.

Произведението „Предговор към стиховете, съчинени в Павилиона на орхидеите“ е възплъщение на всеобхватната красота между литературата и калиграфията. Красотата на линиите, стилът на писане и свободата на изразяване правят изкуството на четката и туша уникално по рода си. То се преплита с поетичния дух на древната китайска изящност на словото, за да помести в себе си естетическите характеристики и да улови пулса на епохата. Епоха, в която идеята на текста достига своите поетически и емоционални измерения, за да проникне в други периоди, страни и култури, свързани със създаването на интелектуални центрове, в които поезията и изкуствата да цъфтят с още по-бързи темпове.

БИБЛИОГРАФИЯ/ BIBLIOGRAPHY

Feng, Qiansong 2023: Feng, Qiansong. Pindi “Lanting xu” ganhuai Wangxizhi. [Reading “Lanting Preface” and remembering Wang Xizhi] Available at: <https://www.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFD-LASN2023&filename=CZFD202309008&uniplatform=OVERSEA&v=BvrtN-MfZhr7vRhB3g9mRYLvZqGZtCRyTOXuS0GTghmvlPk2P12bTwiBbhJW7JCJ0> [Accessed 24.12.2023]

Kameda-Madar 2011: Kameda-Madar, Kazuko. Pictures of Social Networks: Transforming Visual Representations of the Orchid Pavilion Gathering in the Tokugawa Period (1615–1868) Available at: open.library.ubc.ca/media/stream/pdf/24/1.0103319/2 [Accessed 26.12.2023]

Lantingji Xu: Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Lantingji_Xu [Accessed 26.12.2023]

Preface to the Poems Composed at the Orchid Pavilion Available at: <http://www.chinaonlinemuseum.com/calligraphy-wang-xizhi-orchid.php> [Accessed 22.12.2023]

Wang, Shuxin 2022: Wang Shuxin. Jiedu “Lantingji xu” de wenxue zhimei. [Interpretation of the literary beauty of “The Preface to the Lanting Collection”] Available at: https://www.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2022&filename=XJZT202228064&uniplatform=OVERSEA&v=5B6_97tb3OAXi2gtMx7VHnxqrDxfn4J6p8VtmHYoD03KhUF3S2WLD_F82vqsA0vV [Accessed 22.12.2023]

Wang Xizhi made quite a few typographical errors, including typos | Lanting Preface 2 Available at: m.sohu.com/n/493062807/ [Accessed 26.12.2023]

Yang Zhenqian 2022: Mutual Interpretation of Documents: Book and Text of Orchid Pavilion Preface. Available at: https://www.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CMFD&dbname=CMFD202301&filename=1022670470.nh&uniplatform=OVERSEA&v=198DznIdV-OQ_P03eHj1HzhsEJlRtTey4FEvfl4dQNvZ-4I54NIJNMSMXNZOzvPp [Accessed 24.12.2023]

Lantingxu: Available at:

<https://baike.baidu.com/item/%E5%85%B0%E4%BA%AD%E9%9B%86%E5%BA%8F/199614> [Accessed 22.12.2023]

Wang Xizhi: Available at: https://so.gushiwen.cn/authorv_454d6e3e96ce.aspx [Accessed 26.12.2023]